

NATURA 2000 na području Bjelovarsko-bilogorske županije

Europska unija obvezala se štiti biološku raznolikost i zaustaviti njezin gubitak u Europi do 2020. godine. U tu svrhu osnovana je europska ekološka mreža odnosno NATURA 2000 koja je sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova. Njezin cilj je očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od 1000 vrsta ugroženih i rijetkih svojti te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova.

Državni zavod za zaštitu prirode pripremio je prijedlog NATURA 2000 područja za Hrvatsku pa tako i za područje Bjelovarsko-bilogorske županije. Na području naše županije nalazi se ukupno 17 NATURA 2000 područja, od toga 14 važnih područja za divlje svojte i stanišne tipove tzv. pSCI područja, te 3 područja za ptice tzv. SPA područja.

Ukupna površina NATURA 2000 na području županije iznosi 147 687,1 ha, što čini 55,68% od ukupne površine županije.

Važna područja za divlje svojte i stanišne tipove (pSCI - proposed Sites of Community Importance):

1. Ribnjaci Končanica	1 278,2 ha
2. Ribnjaci Poljana	1 602,5 ha
3. Bijela	83,2 ha
4. Ribnjaci Siščani i Blatnica	761,6 ha
5. Ribnjaci Narta	624,3 ha
6. Livade uz potok Injaticu	37,6 ha
7. Livade kod Grubišnog Polja	2 967,5 ha
8. Česma šume	123,1 ha
9. Bilogora	7 494,2 ha
10. Rijeka Česma	139,6 ha
11. Gornja Garešnica	78,9 ha
12. Ilova	805,1 ha
13. Pakra i Bijela	28,9 ha
14. Malodapčevačke livade	16,7 ha
UKUPNO:	16 041,4 ha

Važna područja za ptice (SPA - Special Protection Areas):

1. Bilogora i Kalničko gorje	95 012,6 ha
2. Ribnjaci uz Česmu	23 118,6 ha
3. Poilovlje s ribnjacima	13 571,5 ha
UKUPNO:	131 645,7 ha

Direktiva o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC)

Godine 1992. EU je usvojila Direktivu o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Direktiva o staništima). Njezin cilj je zaštititi oko 1000 vrsta (biljaka, sisavaca, gmazova, vodozemaca, riba i određenih skupina beskralješnjaka) te više od 230 stanišnih tipova (nekih vrsta močvarnih, travnjačkih, šumskih, morskih, obalnih i drugih staništa) tipičnih za Europu, ali sve ugroženijih.

Ribnjaci Narta

Crne (Ciconia nigra) i bijele rode
(Ciconia ciconia)-
Ribnjaci Sisčani

Divlja patka (Anas platyrhynchos)
- Česma

Vidra (Lutra lutra) - Ribnjaci Poljana

Direktiva o zaštiti ptica (Directive 2009/147/EC)

Direktiva o zaštiti ptica (Direktiva o pticama) usvojena je 1979. godine, a pročišćeni tekst usvojen je 2009. godine. Njezin je cilj zaštititi sve divlje ptice i njihova najvažnija staništa diljem EU. Ona ograničava pojedine djelatnosti, poput držanja ili prodaje divljih ptica, te uvodi zakonske mehanizme za regulaciju drugih aktivnosti, poput lova, kako bi se osigurala njihova održivost. Ta Direktiva zahtijeva od svih zemalja članica EU da najvažnija područja za 194 ugrožene vrste i sve migratorne ptice utvrde kao područja NATURA 2000 (SPA), posebno vodeći računa o močvarnim područjima od međunarodne važnosti.

Siva čaplja (Ardea cinerea)
- Ribnjaci Končanica

Plavetna sjenica (Parus Caeruleus)
- Ribnjaci Siščani

Žuta strnadica
(Emberiza citrinella) - šuma Česma

Labud (Cygnini) - Ribnjaci Siščani

Srna (*Capreolus capreolus*)
-Grubišnopoljska Bilogora

Orao štekavac (*Haliaeetus albicilla*)
- Ribnjaci Siščani

Crna roda (*Ciconia nigra*), Žličarka (*Platalea leucordia*)
i Siva čaplja (*Ardea cinerea*) -
Poilovlje s ribnjacima

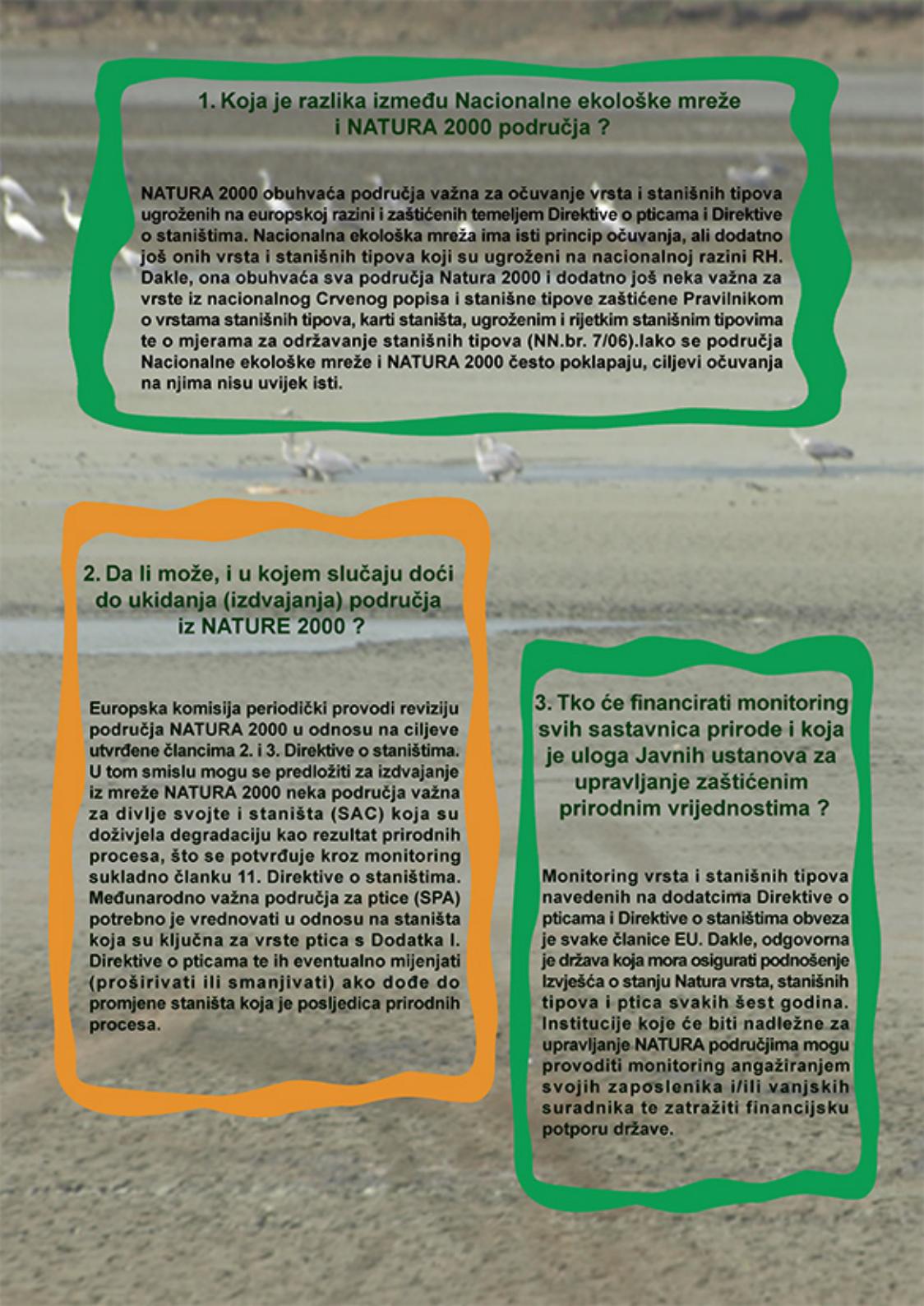

Dabrovi tragovi - Ribnjaci Siščani

Iako dijelom izmijenjena ljudskom djelatnošću, priroda Bjelovarsko-bilogorske županije uključuje veliku raznolikost staništa. Prostrane prirodne šume, livade i pašnjaci, rijeke i ribnjaci te ostala staništa naseljena brojnim vrstama predstavljaju još uvijek bogato prirodno naslijeđe Europe.

Mnoga od ovih staništa rezultat su tradicionalnih načina korištenja prostora, koji ne ugrožavaju nego dapače obogaćuju biološku raznolikost. Tijekom posljednjih desetljeća ljudske aktivnosti i korištenje prirodnih resursa značajno su se promijenili u cijelom svijetu. Stanje biološke raznolikosti se dramatično pogoršalo u zadnjih 50 godina, više nego kroz cijelu povijest čovječanstva.

Zahvaljujući zadržavajućem bogatstvu i raznolikosti divljih vrsta te posebno velikom broju biljnih vrsta, Hrvatska je jedna od triju europskih zemalja s najvećom biljnom raznolikošću. Sa 793 područja NATURA 2000, Hrvatska je veoma važna kockica u europskoj slagalici ekološke mreže.

1. Koja je razlika između Nacionalne ekološke mreže i NATURA 2000 područja ?

NATURA 2000 obuhvaća područja važna za očuvanje vrsta i stanišnih tipova ugroženih na europskoj razini i zaštićenih temeljem Direktive o pticama i Direktive o staništima. Nacionalna ekološka mreža ima isti princip očuvanja, ali dodatno još onih vrsta i stanišnih tipova koji su ugroženi na nacionalnoj razini RH. Dakle, ona obuhvaća sva područja Natura 2000 i dodatno još neka važna za vrste iz nacionalnog Crvenog popisa i stanišne tipove zaštićene Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za održavanje stanišnih tipova (NN.br. 7/06). Iako se područja Nacionalne ekološke mreže i NATURA 2000 često poklapaju, ciljevi očuvanja na njima nisu uvijek isti.

2. Da li može, i u kojem slučaju doći do ukidanja (izdvajanja) područja iz NATURE 2000 ?

Europska komisija periodički provodi reviziju područja NATURA 2000 u odnosu na ciljeve utvrđene člancima 2. i 3. Direktive o staništima. U tom smislu mogu se predložiti za izdvajanje iz mreže NATURA 2000 neka područja važna za divlje svojte i staništa (SAC) koja su doživjela degradaciju kao rezultat prirodnih procesa, što se potvrđuje kroz monitoring sukladno članku 11. Direktive o staništima. Međunarodno važna područja za ptice (SPA) potrebno je vrednovati u odnosu na staništa koja su ključna za vrste ptica s Dodatka I. Direktive o pticama te ih eventualno mijenjati (proširivati ili smanjivati) ako dođe do promjene staništa koja je posljedica prirodnih procesa.

3. Tko će financirati monitoring svih sastavnica prirode i koja je uloga Javnih ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima ?

Monitoring vrsta i stanišnih tipova navedenih na dodatcima Direktive o pticama i Direktive o staništima obveza je svake članice EU. Dakle, odgovorna je država koja mora osigurati podnošenje izvješća o stanju Natura vrsta, stanišnih tipova i ptica svakih šest godina. Institucije koje će biti nadležne za upravljanje NATURA područjima mogu provoditi monitoring angažiranjem svojih zaposlenika i/ili vanjskih suradnika te zatražiti finansijsku potporu države.

4. Da li se za neprovodenje NATURA 2000 plaćaju kazne i iz kojih izvora ?

Da, postoje kazne koje država članica plaća u slučaju nepoštivanja odredbi Direktiva. Kazne se moraju platiti u slučaju nepoštivanja presuda Europskog suda. Izvor financija za plaćanje kazni mora naći sama država članica odnosno izvor financija ne određuje Europska komisija. Iznos kazne, koja se plaća po danu, ovisi o Bruto Domaćem proizvodu (BDP) te o jačini utjecaja na neka NATURA 2000 područja.

5. Hoće li se na područjima na kojima se proglaši NATURA 2000 dozvoljavati ikakvi projekti ili nove aktivnosti?

Poljoprivredne djelatnosti poput košenja, oranja, kopanja i sl., kao i djelatnosti vezane uz šumarstvo, ribarstvo i rekraciju odvijati će se i dalje kao do sada na NATURA 2000 područjima koja su vrijedna upravo uređena zbog ovakvog načina upravljanja. Međutim, za zahvate poput izgradnje infrastrukture (ceste, vodovodi, tvornice, staje, tovilišta...) morat će se provesti postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu kod nadležnog Upravnog tijela s ciljem očuvanja staništa i vrsta radi kojih je to područje zaštićeno.

6. Šta su SPA i pSCI područja?

SPA područja su područja od posebne zaštite koja omogućuju zaštitu i upravljanje područjima važnim za razmnožavanje, hranjenje, prezimljavanje ili migraciju rijetkih i osjetljivih ptica.

pSCI područja su važna za očuvanje vrsta i staništa koja su od značaja za Zajednicu sukladno prilogu I i II Direktive o staništima.

Nakladnik: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Bjelovarsko-bilogorske županije

Milana Novačića 13, 43240 Čazma

Tel. 043/227 088

juzastita.prirode@post.t-com.hr

www.zastita-prirode-bbz.hr

Uredili: Dragana Šolaja, Melita Medač i Vedran Birt

Fotografije: Darko Podravec

Tisk: Čvor d.o.o., Bjelovar